

Hüseyin Nihal Atsız'ın Çıkardığı Orkun Dergisi'nde (6 Ekim 1950-18 Ocak 1952) Dil, Kültür ve Milliyetçilik Hakkındaki Yazılar¹

Halil CİN*

Özet

Türk dergicilik faaliyetleri içinde Hüseyin Nihal Atsız önemli yere sahiptir. Onun farklı isimlerle çıkardığı dergilerde şiir, öykü, kültür yazıları, milliyetçilik tartışmaları vs. önemli yer kaplar. Orkun (1950-1952), milliyetçilik tartışmalarının yaşandığı dönemde çıkar. 1944 Irkçılık-Turancılık Davaları sonrası milliyetçilik açısından pek çok yazı bu dergide yayımlanır. Başta H. Nihal Atsız olmak üzere Nejdet Sançar gibi dönemin önemli isimlerin burada yazıları çıkar. Sadece milliyetçilik açısından değil kültür tartışmaları ve dil hakkındaki yazılar da yayımlanır. Bu tebliğde 1950'li yılların önemli dergisi olan Orkun'daki dil, kültür ve milliyetçilik tartışmalarını çeşitli alt başlıklar içinde incelemeye çalıştık. Bu incelemeleri "Milliyetçilik", "Edebiyat Yazıları" ve "Dil Hakkındaki Yazılar" alt başlıklarında inceledik. Orkun dergisi, çıktığı dönem içinde kültür ve milliyetçilik tartışmalarının içinde yer almıştır. Çıkan milliyetçilik yazılarında 1944-1945 Irkçılık ve Turancılık Davaları'nın etkisi büyüktür. Yazarların bazıları, bu davalarda tutuklanmıştır. "Atatürkçülük Tartışması" dergi içindeki önemli tartışmalardan biridir. Edebiyat sahasında ise dergide pek çok yazı karşımıza çıkar. Özellikle şiir sayısı epey fazladır. Dergideki şiirleri "Türklük", "Turan", "Kore", "Hiciv" başlıkları altında inceledik. Genellikle çıkan şiirlerde Türklük ve Turan fikirleri işlenmiştir. Çıkan edebî yazıları da "Hikâye" ve "Tiyatro" başlıklarında inceledik. Hikâyelerde yine Türklük üzerinde durulmuştur. Tiyatro alanında ise dergide çok az yazı çıkmıştır. "Dil Hakkındaki Yazılar" kısmında Hüseyin Nihal Atsız'ın önerilerini görürüz. "Türkçülere Teklif" adıyla dergide dört yazı yayımlayan Hüseyin Nihal Atsız, şair ve romancılığının yanında akademisyen kimliğini de gösterir. Burada Türkçe'de kendisine göre yanlış kullanılan bazı noktalara temas edip, çözüm önerileri sunar. Tüm bu alt başlıklara bakıldığında H.Nihal Atsız öncülüğünde çıkan milliyetçi dergilerin sadece fikir sahasında değil edebiyat başta olmak üzere pek çok alanda yazıların çıktığı görülüyor. Orkun, Orhun ve diğer isimlerle çıkan milliyetçi dergiler, son dönemde inceleme konusu olmuştur. Biz bu yazımızda Orkun dergisinin dil, kültür ve milliyetçilik hakkındaki yazılarını inceleyerek, dergicilik tarihindeki yerini tespit etmeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Orkun, Hüseyin Nihal Atsız, dil, kültür, milliyetçilik.

Hüseyin Nihal Atsız's Excerpts of (1950-1952) Language, Culture and Nationalism in Orkun Magazine

Abstract

Hüseyin Nihal Atsız has important place in Turkish magazine activities. His published poems, stories, cultural writings, nationalism debates, etc. in the magazines he published under different names take up considerable space. Orkun (1950-1952) emerges at the time when nationalism debates occurred. 1944 After Racism-Turanism cases many nationalism based writings are published in this journal. Important names of the time such as H. Nihal Atsız, Nejdet Sançar and many others has published in the journal. Not only about nationalism, but cultural debates and language are also published. In this paper, we tried to examine the discussions of language, culture and nationalism in Orkun which is an important journal of the 1950s in various subheadings. We examined these studies in the subheadings of a "Nationalism", "Literary Writings" and "Articles About

¹ Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 1. Dil ve Kültür Çalışmaları Öğrenci Sempozyumu'nda sunulmuş bildiridir.

* Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Öğrencisi. E-posta: cin_186_189@hotmail.com.

Hanguage". Orkun periodical remained within the discussions of culture and nasyonalism in the period publication. Published in 1944-1945 nationalism writings were great the effects of racism and Turanism cases. Some writers arrested fort he cases. "Kemalism Discussions" was one of the most important discussions in the journal inside There are many articles in the field of literatüre. We studied the poems under the titles of "Turkicity", "Turanian", "Korean", "Satire". Generally, the ideas of Turkishness and Turan were written in the poems. We also examined the literary writings in the titles of "Story" and "Theater". Turkishness is also emphasized in the stories. In the field of theater, there are very few articles in the magazine. Especially the number of poems is quite high. İn the section "Articles on Language" can be seen Hüseyin Nihal Atsız's suggestions. Hüseyin Nihal Atsız, who published four articles in the journal with the title of "Turkists to Proposal", shows the identity of an academic as well as a poet and novelist. Here in Turkish, it makes contact with some points that are misused and offers solutions. Looking at all these subheadings, nationalist magazines led by H. Nihal Atsız are not only in the field of thought but also in many fields, especially in literature. The nationalist journals published with Orkun, Orhun and other names have been subject of study in recent years. İn this article, we examined Orkun journal's writings on language, culture and nationalism and tried to determine its place in the history of journalism.

Keywords: Orkun, Hüseyin Nihal Atsız, language, culture, nationalism.

Giriş

Hüseyin Nihal Atsız (1905-1975), ilk ve orta öğrenimini, Fransız ve Alman okullarında ardından Süveys'te bir Fransız okulunda Kadıköy Sultanisi ve İstanbul Sultanisi'nde okur. I. Dünya Savaşı'nın patladığı kanlı günlerde babasının memuriyeti gereği farklı yerlerde bulunur. 1922'de Asker Tıbbiye'ye girer. Bu dönemde milliyetçi eğilimleri başlar ve bazı kavgalara karışır. Ziya Gökalp'in cenaze töreni akşamı bir kavgaya girer ve önemli bir cezadan kıl payı kurtulur. 1925 yılında Askeri Tıbbiye'den çıkarılır. Ardından Kabataş Lisesi'nde yardımcı öğretmenlik ve kısa süre vapurda kâtip muavinliği yapar. 1926'da girdiği İstanbul Darülfünun'dan askerlik nedeniyle uzak kalır. *Türkiyat* Mecmuası'nda çıkan bir yazısı M. Fuat Köprülü'nün dikkatini çeker. 1930 yılında Edebiyat Fakültesinden mezun olup 1931 yılında Köprülü'nün asistanı olur. 1931-1932 yılları arasında Atsız Mecmua'yı (17 sayı) çıkarır. 1933 yılında asistanlıktan çıkarılan Atsız, Anadolu'da farklı okullarda öğretmenlik yapar. İnandığı görüşlerini ve değerlerini ömrünün sonuna dek çıkardığı dergilerde ve eserlerinde yansıtır. Orhun, Orkun ve son olarak da Ötüken'i çıkaran Atsız, 1975 yılında hayata gözlerini yumar.

Orkun dergisi, Hüseyin Nihal Atsız'ın dergicilik faaliyetlerinin dördüncü dönemidir. Atsız, 15 Mayıs 1931 yılında "Atsız Mecmua"yı çıkarır. Burada eğitim sistemini ve Darülfünun'u eleştirir. 17 sayı süren bu macera 25 Eylül 1932 yılında sona erer. Atsız, 1933'te asistanlıktan Malatya'ya sürülür. Burada faaliyetlerine devam edip ,5 Kasım 1933'te "Orhun"u çıkarmaya başlar. Atsız'ın yazdıkları yine hükümetin hoşuna gitmez ve 16 Temmuz 1934 tarihinde 9. sayıyla kapatılır. 1933-1934 yılları arasında 9 sayı çıkan Orhun'un devamı niteliğindeki Orhun, ilk sayısı 1 Ekim 1943 tarihinde son sayısı ise 1 Nisan 1944'te çıkar. 10. Sayıdan itibaren 7 sayı çıkmış 16. sayıda sona erer. 1944 yılı Türkçüler açısından zor bir dönemdir. Daha sonra ele alacağımız bu davaların ardından ancak 1950'de Demokrat Parti iktidar olunca

yayınlarına başlanır. Bu sefer adı Orkun olarak 1950-1952 yıllarında 68 sayı çıkan dergi ilk defa hükümet tarafından değil yazarların yorgunluğu nedeniyle kapanır. Orkun adıyla 1962-1964 yılları arasında 29 sayı yayımlanır ve kapanır. Atsız'ın süreli yayınlar serüveninin altıncı ve son dönemi "Ötüken"dir. 1964-1975 arasında 143 sayıyla dergiciliğinin en uzun devrini yaşar. İlk dergisini 15 Mayıs 1931'de çıkaran Atsız, son dergisini 1975'te çıkarır. Bu dergilerde asıl gaye Türkçülüğe hizmettir. Ülküsünü ve kendi görüşlerini sert bir şekilde dile getiren Atsız, tam bir "fikir adamı"dır. Dergiler, bu sert eleştiriler nedeniyle sık sık kapatılmış fakat isim değiştirilerek yeniden hayata geçmiştir.

1950 yılında çıkmaya başlayan Orkun dergisi üzerinde dünya ve Türkiye'deki olaylar etkili olmuştur. 20. yy. başlarında dünyanın haritası değişmeye başlamış ve ilk çeyreğin sonunda Osmanlı İmparatorluğu yıkılıp yerine Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Cumhuriyetin ilk 40 yılı Mustafa Kemal Atatürk (1923-1938) ve sonraki 10 yılı İsmet İnönü (1938-1950) yönetiminde geçer. 1950-1960 yıllarında Demokrat Parti yönetimdedir. 1960 yılında yapılan darbe ile yeni bir döneme girilir. 1946 yılında DP, 65 milletvekili ile meclise girer. Tek partili dönem sona ermiş ve Türkiye farklı döneme girmiştir. İkinci Dünya Savaşı (1939-1944), tüm dünyayı etkilemiş ve kutuplaşmalar meydana gelmiştir. Savaş sonrası Türkiye, özellikle Truman Doktrini (1947) ve Marshall Yardımı (1948) ile ABD ve batıyla yakınlaşır. Bu yakınlaşmanın sebebi Sovyetler Birliği tehdididir. Kore'ye asker gönderilmesi (1950), Balkan İttifakı (1950), Nato'ya girmemiz (1952) ve Bağdat Paktı (1955) bu dönemin önemli olayları arasındadır. 1951 yılında Halkevleri ve Orkun dergisinde sık sık eleştirilen Köy Enstitüleri ise 1954 yılında kapatılır. Tüm bu siyasi ve sosyal hadiseler, Orkun dergisindeki yazılarını etkilemiştir. Biz bu yazımızda, 1950-1952 yılında çıkan Orkun Dergisi'ndeki dil, kültür ve milliyetçilik üzerine yazıları inceleyeceğiz.

Orkun (6 Ekim 1950-18 Ocak 1952)

İlk sayısı 6 Ekim 1950'de çıkan Orkun dergisi, 68 sayı yayımlamıştır. Derginin kapağında aylık Bozkurt resmi, logosunda ise "Bütün Türkler Bir Ordu" (katılmayan alçaktır.) Z. Gökalp'in sözü yer alır. Sol alt kısımda "İÇİNDEKİLER" kısmı yer alır. 16 sayfalık dergi, haftalık 25 kuruştur. Derginin mali yükünü İsmet Tümtürk üzerine almıştır.

M. Zeki Akdağ, Ali Rıza Akdemir, Namık Zafer Alpsü, Turan Atasever, H. Nihal Atsız, Fazıl Bayraktar, Fehmi Cumaloğlu, Nejdet Sançar, Hikmet Dizdaroğlu, Fetih Gemuhluoğlu, Faik Gözübüyük, Ertürk Hocaoğlu, Süleyman Kadioğlu, Refet Körüklü, Lütfi Önsoy, Ali Püsküllüoğlu, M. Necati Sepetçioğlu, M. Zeki Sofuoğlu, Hikmet Tanyol, İsmet Tümtürk, gibi önemli isimler derginin yazı kadrosunda ilk bakışta dikkat çekmektedir. Dergide şiir, hikâye,

anı, sohbet, piyes, tenkit ve fikir yazıları, tarih yazıları, haberler, beyannameler, duyurular ve kimi sayılarında fotoğraflar yer almaktadır. Orkun'da "Edebi Yazılar" çerçevesinde 170 şair, 424 şiir yer alır. 8 yazarın 8 hikâyesi, 2 anı yazısı, 2 sohbet yazısı ve Fethi Akat'ın *Yaralı Bozkurt* adlı piyesi yer alır. 1950-1952 yılları arasında önemli edebî yazıların çıktığı Orkun, şiirler ile de dikkat çeker. Ayrıca, 6 cevap yazısı, 1 mektup, 2 söyleşi, 4 biyografi yazısı ve 1 bibliyografya çıkar. Milliyetçilik tartışmalarında önemli bir yere sahip olan "Fikir ve Tenkit Yazıları" Orkun'da geniş yer kaplar. 99 yazarın 394 yazısı yer alır. 7 yazarın 17 tarih yazısı vardır. Bu tebliğde Orkun dergisindeki edebi ve edebiyatla ilgili yazılar, fikir yazıları, polemik ve tenkit yazıları tasnif edilip, burada ortaya konulan temel görüşler değerlendirilerek, yorumlanacaktır. Böylelikle hem dergicilik tarihimizdeki Orkun mecmuasının yeri ortaya konmuş hem de özellikle Türkçülük ve Milliyetçilik konusundaki katkıları tespit edilmiş olacaktır.

1- Milliyetçilik

Milliyetçilik, Avrupa'da ve Türkiye'de 20.yy başlarında ivme kazanır. Bunu değişen dünya dengeleri, büyük devletlerin büyüme yarışı, etnik anlamda karışık olan Osmanlı'nın yıkılışı vb. pek çok hadise etkilemiştir. Milliyetçiliğin kaynağına inmek için şüphesiz Fransa milliyetçiliğine bakmak gerekir. Bu gelişmeler ışığında Türkiye'de de milliyetçilik yükselişe geçmiş, ülkenin kurtuluşu için üretilen çözümler içinde en geçerli olanı "milliyetçilik" kalır. Bu ateşin başlamasında Türk Ocakları, Türk Derneği ve yayın organı olan *Türk Yurdu*'nun katkısı çok fazladır. Milli Mücadele öncesinde burada ortaya konan görüşlerin de değeri vardır. Milli Mücadele sonrası etnik anlamda olmasa bile kültürel anlamda millî bir Türkiye vardır. Atatürk ilke ve inkılapları temellere oturtulmuştur. Atatürk'ün ölümü sonrasında II. Dünya Savaşı sonrası dünya ve Türkiye siyaseti farklı bir çehreye bürünür. Türk milliyetçiliği konusunda ısrarlı fikirleri olan H. Nihal Atsız'ın bu yeni süreçte karşı karşıya kaldığı pek çok münakaşa ve dava vardır. O, davasından vazgeçmemiş ve Türkçülük – Turancılık bahsinde ısrarcı olmuştur. Kızılelma'ya doğru yol almıştır.

a) 1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davaları

1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davası, esasen bakıldığında, Türkçülük ile komünizm arasındaki çatışmanın Türkçüler aleyhine sonuçlanmasıdır. Atsız, 1 Mart 1944 tarihli *Orhun* dergisinde "Başvekil Saraçoğlu Şükrü'ye Açık Mektup" (Atsız, 1951) adıyla bir mektup yayımlar. Bu mektup çok ilgi uyandırır ve sayı çabucak tükenir. Atsız, 3-4 sayı olarak düşündüğü mektupların ikincisini 1 Nisan 1944'te yayımlar. (Atsız, 1951) Mektuplarda o

dönemde Türkçülük aleyhine yapılanlar, Türklük düşmanlığı ve komünist faaliyetlere hükümetin sessiz kalması sert dille eleştirilir. İlk mektupta isim vermeden eleştiri yapan Atsız, ikinci mektupta şahıslar üzerinden Türklüğe yapılan ihanetleri sıralar. Sabahattin Ali'yi, Atatürk ve İnönü hakkında yazdığı şiir üzerinden eleştirir. Atsız, bu yazıları nedeniyle 7 Nisan 1944'te öğretmenlikten çıkarılır. Hemen ardından Sabahattin Ali tarafından hakaret davası açılır. Atsız, mahkemeler için Ankara'ya gider. Burada Türkçülerle yapılan sohbetler ve kalabalık bir grubun Atsız mahkemedeyken yaptığı yürüyüş gelecek tutuklamaların habercisidir. 3 Mayıs 1944 günü Atsız başta olmak üzere pek çok Türkçü isim tutuklanmaya başlamış ve evler aranmaya başlamıştır. Bu tutuklamalar sonrası özellikle Falih Rıfkı Atay'ın yazıları çıkmıştır. Birçok isim neticede beraat etse de ırkçılık ve Turancılık fikrini savunduğu için hapiste kalmıştır. Bugün gayriresmî olarak “Türkçülük Bayramı” ilan edilmiştir. Bu bayram, Türkçülüğün devamı ve yaşatılması açısından önem arz eder.

Orkun dergisinde davalar üzerine iki yazı dizisi vardır. Birincisi “Orkun'dan Sesler” kısmında, “1944 Davasından Hatıralar” başlığıyla, 11 sayı devam eden (1., 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 15.) ve genellikle hatıralara dayanan, akademik olmayan yazılardır. Diğeri ise “1944-1945 İrkçılık- sayı devam eden (Turancılık Davası” adıyla 3. ve 61. sayılar arasında yer yer eksik de olsa yayımlanan yazılardır. Bu yazılarda 1944 Davaları detaylıca anlatılır.

a) Atatürkçülük Tartışması

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Türkiye'de en çok tartışılan konuların başında Mustafa Kemal Atatürk gelir. Onun Millî Mücadeleye önderliği, kurulan yeni devletin cumhurbaşkanı oluşu, inkılapları, fikirleri, uygulamaları vs. hep tartışılmıştır. “Fakat bu tartışmalarda onu objektif bir biçimde değerlendirenlerin sayısı ne kadar azsa, ölesiye seveni ve nefret edeni de o kadar çoktu”(KARABULAK, 2017) Milliyetçiler açısından genel anlamda Atatürk, “Türkçü”dür. Fakat sona eren Atatürk devrinin ardından 1950'li yıllarda bu durum değişir. Orkun dergisi ve çevresindeki yazarların görüşlerine bakalım: Derginin yazarları içerisinde Atatürk'ü sevenlerin olduğu gibi sevmeyenlerin de olduğu görülür. 1930'lu yıllara kadar Hâkim olan “Atatürk hayranlığı” 1950'li yıllarda değişime uğrar. Bu değişimin sebebinin ise “Atsız ve çevresindeki Türkçülerin fikirlerinin yavaş yavaş değişmesindeki başlıca amilin Rıza Nur olduğunu söylemek hata olmaz” Bunun dışında 1950 yılında iktidara DP yönetimiyle başlayan CHP düşmanlığının da etkisi yadsınamaz. Nuri Tarhan” takma adıyla yazan Mehmet Kaplan, “bu memlekette C.H.P saltanatının hüküm sürdüğü 1923-1950 yılları arasındaki devre mukaddes hiçe sayılmış”

(Tarhan, 1950) diyerek hem Atatürk devrine hem de İsmet İnönü devrine gönderme yapar. 10 Kasım 1950 tarihinde niçin Atatürk'le ilgili bir yazı yazılmadığını soran “Dr. Selahattin Hoşrik” ve gelen diğer mektuplara Orkun dergisi cevap verir. “Biz hiçbir kimsenin putlaştırılmasını doğru bulmuyoruz” (Ülküdaşlarla Başbaşa) diyerek derginin tutumunu açıkça belirtir. “Biz milliyetçilerin arasında Mustafa Kemal'i sevenler de vardır sevmeyenler de. Her iki duyguyu taşıyanlar bizce (samimi oldukları müddetçe) saygı ile karşılanmaya layıktır”. “Hulasa: Atatürk mevzuunda (yapılan bütün tahriklere rağmen) soğukkanlılığımızı kaybetmeyeceğiz, hakikatleri (ister acı ister tatlı gelsin) tam bir dürüstlikle karşılayacak ve hiçbir peşin hükme esir olmadan sırası geldikçe tetkik etmekten kaçınmayacağız ve en mühimi, bu yüzden aramızı açmak ve milliyetçi cepheye nifak sokmak isteyenlerin bütün oyunlarını boşa çıkarıp, birbirimize güven ve bağlılığımızı herhalde katmeyeceğiz.” (KARABULAK, 2017)

Sonuç olarak Orkun dergisindeki Atatürk'le ilgili yazılara bakıldığında onun putlaştırılmasına karşı çıktığı, eleştirilmesi gereken yerlerde gerekli eleştiriyi yaptıkları görülür. 1930'lu yılların sonuna doğru gelen “Atatürk hayranlığı” yerini “eleştirilebilen bir Atatürk'e” bırakır. En çok eleştirilen konuların başında “din” gelir. Atatürkçülüğün savunulması gerektiği yönündeki düşüncelere, bu fikrin aslında Türkçülük merkezli olduğunu söylerler. Atatürkçülük meselesi Orkun dergisi (1950-1952) sona erinceye kadar devam etmiş ve farklı yazılar kaleme alınmıştır.

b) Şahsiyetler ve Fikirler

Orkun dergisinin 68 sayısı boyunca Ömer Seyfettin, Zeki Velidi Togan, Süleyman Hüsnü Paşa gibi edebiyat ve fikir adamları üzerine yazılar çıkmıştır. Ayrıca 49. sayı “Dr. Rıza Nur Sayısı”, 56. sayı “Ziya Gök Alp Sayısı” olarak çıkar. Bu yazılarda sanatçıların hayatları, eserleri ve en önemlisi fikirleri üzerinde durulur.

Dergide bahsedilen isimler, Türk dünyasının ve Türk edebiyatının önemli şahsiyetleri arasında yer almışlar ve Türklüğe çeşitli yollardan hizmet etmişlerdir. Bu yazıların asıl amacı ölüm ve doğum tarihlerini anmak ve yeni yetişen milliyetçi gençlerin onları idrak etmesidir. “Ölüm Yıldönümü Münasebetiyle” ya da “Doğum Yıldönümü Münasebetiyle” başlıklı yazılar buna örnek verilebilir. Milliyetçilik tartışmaları şahsiyetlerin üzerinden de yaşanmaktadır. Siyasi alanda devam eden bu çekişmeler kalemi sahada da devam eder. Namık Kemal, Tanzimat devrinin gür sesli ismidir. Namık Kemal'in fikirleri ve eserleri üzerinden 1930'lu yıllarda tartışmalar başlar. Özellikle Dr. Rıza Nur, Namık Kemal kitabında onun

milliyetçi yönünü överken Saadettin Nüzhet kitabında onu yerer. İşte bu tartışma Orkun'un sayfalarına Nejdet Sançar tarafından taşınır. (Sançar, 1950)

Edebiyat ve fikir sahasından pek çok ismin yer aldığı dergide en fazla zikredilen isim Ziya Gökalp'tir. (DOĞAN, 1996) O, Türkiye'de pek çok ilke imza atmıştır. Sosyolojinin ve Türk milliyetçiliğinin kurucusu kabul edilir. Onunla ilgili yazılarda "Türkçülüğün Esasları" kitabı esas alınıp, getirdiği fikirler değerlendirilir. Şahsiyetlerin ele alındığı bu yazıları ikiye ayırmak mümkündür:

a) Edebiyatçılar: Burada en çok ismi geçen aydınlarımız Ömer Seyfettin, Ahmet

Mithat Efendi ve Namık Kemal'dir. Ömer Seyfettin'in hikâyeleri Namık Kemal'in şiirleri üzerinde durulur. Ahmet Mithat Efendi ile ilgili yazılarda ise fikri sahadan çok kalemi sahada yazdıklarıyla önemli olduğu vurgusu yapılır.

b) Fikri şahsiyetler: Buradaki yazıların çoğunluğunu Ziya Gökalp ve Dr. Rıza Nur

oluşturur. Namık Kemal de sıkça zikredilen isimler arasındadır.

2- Edebiyat Yazıları

a) Şiir

Orkun dergisinde yayımlanan ilk şiir "Orkun Destanı"dır. (1950) Orkun'un manifesto niteliğindeki bu şiirde "Aldandılar bizi sustu sananlar" dizesi sık sık tekrarlanır. 1944 Davalarının sona ermesi ve hükümetin değişmesinden sonra Orkun, Türklük ve Turan ülküsünden vazgeçmemiş bir kadroyla karşımıza çıkarlar. "Susturulamaz Turan için yananlar" dizesi bu ideali yansıtır. 1944 Davalarıyla ara verilen dergicilik faaliyetlerine bu şiirle devam edileceği mesajı verilir.

Dergi hacmi itibariyle bünyesinde önemli sayıda şiir barındırır. Orkun'daki şiirlerin büyük çoğunluğunu Turan ve Türklük fikri oluşturur. Sayı itibariyle önemli bir yekûn tutan dergide ağırlık olarak fikri yazılar bulunur. Bir düşünce dergisi diyebileceğimiz Orkun'da bu denli şiirin bulunması dikkat çekicidir. (DOĞAN, Orkun Dergisinin Yazarlarına ve Konularına Göre İndeksi, 1996) Dergide 6. sayıya kadar dağınık şekillerde yer alan şiirler, 6.sayıdan sonra 2.sayfada yer almaya başlar. Fazıl Bayraktar, Oğuz Sadık Atay, M. Necati Sepetçioğlu, Niyazi Yıldırım Gençaydın, Mustafa Kayabek, İsmet Zeki Eyüboğlu bu şairlerden birkaçıdır. Şiirleri temalarına göre şu şekilde tasnif edebiliriz:

1) Türklük: 1930’lu yıllardan itibaren Türklük fikrinin önderi olan Atsız ve süreli yayınları, bu dönemde Orkun’la devam eder. Fikir dergisi olan Orkun’da düzyazılarla Türkçülüğün ilkeleri belirlenirken hiç de küçümsenemeyecek kadar şiirler de yer alır. Bu şiirlerde Türkçü bir ülkenin hayali kurulumu. Turancılık fikrinden sonra şiirler içinde en çok işlenen konu “Türklük”tür.

2) Turan: Şiirlerde en çok Turancılık fikri işlenmiştir. Tüm Türklerin bir çatı altında toplanması esasına dayanan bu fikir şairler tarafından yaşatılır. Mehmet Emin Yurdakul’un işlediği “Kızılalma” bir ülkü halinde yaşatılmaya çalışılır. Coğrafi birlik bir ülküdür ve bunun sağlanması için evvela fikir birliğinin sağlanması gerekir. Tüm Türk birliğinin kültürel birliği asıl amaçtır. Milliyetçi gençliğe bu fikrin aşılması amaç edinilir.

3) Kore: Türkiye’nin Kore’ye asker göndermesi ve komünizm karşısında verilen bu savaş derginin içeriğine yansımış, şiirlerde sıkça Kore’den bahsedilmiştir. Askerlerimize moral veren ve onların kahramanlıklarını yansıtan şiirler vardır. Hatta dergide “Kore Şiirleri” bölümü oluşturulmuştur. (1950)

4) Hiciv: Bu başlık altındakilerin çoğunluğunu komünizmi eleştiren şiirler kapsar. Moskofların Türkiye’deki faaliyetleri ve komünizm eleştirilir. Bunun dışında devrin siyasi ve fikir insanlarına yöneltilen hicivler de yer alır. II. Dünya Savaşı sonrası Sovyetlerin yayılcı fikri tüm dünyada etkili olmuştur. Dergide özellikle komünizm karşısında yazıların yanında şiirlerde dikkat çeker.

Bu şiirler dışında “Kıbrıs”, “Tarihi İçerikli Şiirler”, “Ölüm” ve âşıkların şiirlerine yer verilir.

Dergide dönemin sosyal ve siyasi olaylarına kayıtsız kalınmamış ve Türklük çerçevesinden şiirler kaleme alınmıştır. Böylelikle 1930’lu yıllardan beri Türkçülüğün temsilcisi olan “Atsız dergileri” işlevini devam ettirmiştir.

b) Hikâyeler

Dergide toplam 8 hikâye yer alır. Dergide yayımlanan yazılarla karşılaştırıldığında hikâyeler çok az yer kaplar. İki sayı tefrika edilen “ÖÇ” (SANÇAR) bunların ilkidir. Doğa tasviriyle başlayan hikâyenin kahramanı “Gazi Mustafa”dır. Bu hikâyede kahramanın “Gazi Mustafa” olması dönemin etkisidir. Burada bahsi geçen Gazi bir akıncı beyidir. Bir kalenin fethi sırasında ağır yaralanıp uzun süre askerlerinin başında bulunamaz. Geriye dönüşlerle kahramanın başından geçen olaylar anlatılır. Macar kralı elçisi olan Yaksiç, daha önce Gazi’nin kardeşini yakmış, askerlerini eziyetle öldürmüştür. Öç arzusuyla her şeyi göze alan Gazi Mustafa, Yaksiç’i öldürür fakat kendisi de ölümcül darbe almıştır. Hikâyede Türklerin

savaşçı ruhundan ve diğer toplumlarla olan mücadeleleri anlatılır. Daha çok konuşmalardan meydana gelen ve tasvirlerin az olduğu bir hikâyedir.

Zavallı Pars'ta bir baba çocuklarına anısını anlatır. (KILIÇ) Böyle bir girişten sonra baba, yaşadıklarını anlatmaya başlar. I. Dünya Savaşı sırasında Ruslarla mücadele etmiştir. Türk olmanın gururu, I. Dünya Savaşı'nda çekilen sıkıntılar dile getirilir. Türklük sevgisi çocuklara anlatılır.

Bunların dışında bugün sık okunan Üzümcü (Müftüoğlu, 1951) hikâyesi, Bir Avuç Yiğit (KİTAPÇI, 1951), Bir Şehidin Düşüncesi (ÖZER, 1951), Aş (RUŞENOĞLU, 1951), Dönüş (GÜNAY, 1951) dergide yer alan hikâyeler arasındadır.

c) Tiyatro

Orkun dergisinin tiyatro sahasında kısır kaldığı görülür. Dergide 1 tiyatro ile 1 tiyatro eleştirisi yer alır.

Yaralı Bozkurt, tek perdelik ve kısa bir oyundur. Çin karargâhında yaralı bir Türk asker vardır. Kendisini sorgulayıp öldürmek isteyen iki Çinliyi öldürür fakat oyunun sonunda Türk bayrağına sarılıp kendi de ölür. Oyunda Türklerin savaşçı özelliğine vurgu yapılır: “Biz hür doğduk, biliriz hür yaşayıp ölmeyi”. Dekor detaylı anlatılmamış, cümleler açık ve sade seçilmiştir. Oyunda “Türklük” duygusu üzerinde durulmuştur. Fethi Akay, bu temsili “Kahraman bin başı Mithat Uluünlü'nün şerefli şahsiyetine ithaf” eder. (AKAT, 1951) “Küçük Tiyatronun Küçük Eserleri” başlığı altında “Şakacı” piyesine eleştiriler yapılır. Tiyatro eleştirisi tarihi açısından önemli olan bu yazı dizisi, üç başlık altında incelenir. “Şakacı dekoru ve konusu”, “Şakacı nasıl oynandı?”, “Şakacı'nın fikirleri ve konuyu tenkit” şeklinde. Bu oyunun sunuluşundan kostümlerine dek geniş bir eleştiri yazısıdır.

3- Dil Hakkındaki Yazılar

Fikir ve mücadele adamı olarak tanıdığımız Atsız, 1926 yılında İstanbul Darülfünunu Edebiyat şubesine girer. 1931 yılında Türkiyat Enstitüsü'nde göreve başlar. Onun akademisyen kimliği ve Türk diline olan hassasiyeti yazı hayatında etkili olacaktır. “Atsız'ın edebî eserlerine baktığımızda sade, anlaşılabilir ve yaşayan bir Türkçe kullanıldığı görürüz.” (KİRİŞÇİOĞLU, 2017)

Türkçülere Teklif, adıyla Orkun'un 2. sayısından itibaren H. Nihal Atsız tarafından kaleme alınan bu yazı dizisinde Türkçü camiaya dil hakkında bazı tekliflerde bulunur. “İlk düşüneceğimiz şey Türkiye’de Türk kültürünü hâkim kılmak, yabancı tesirlerden silkip

atmaktır. Bunun için her sayımızda Türkçülere teklifler yapacak ve tekliflerimizi kendimiz de titizlikle tatbik edeceğiz." diyerek amacını açıklamış olur. Atsız, bu yazı dizisinde şu tekliflerde bulunur:

a) Birinci Teklif: "Numara" kelimesinin kısaltılmış şekli olarak "Nu."yu kabul ediyoruz." diyerek, Fransızların "No." şeklinde kullandığını bizim de onlara uyararak bu şekilde kullandığımızı söyler. Bu kullanımın yanlış olduğunu özellikle belirtir. (ATSIZ, 1950)

b) İkinci Teklif: Atsız, ikinci teklif olarak alfabemizin dördüncü harfi olan "ç"nin sıralama yapılırken kullanılmadığını ve yine Fransız kültürünün, dilinin etkisiyle bunun gerçekleştiğini ifade eder. Yazısında okulların şube ismi verirken "a, b, c, d, e" şeklinde değil "a, b, c, ç, d, e" şeklinde olması gerektiğini söyler. Kendi alfabe sıramızın takip edilmesi ve yabancı tesirlerden uzak durmamız gerektiğini söyler. Ayrıca "ğ" ve "ı"nın da atlanmaması gerektiğini söyler. (ATSIZ, Türkçülere İkinci Teklif, 1950)

c) Üçüncü Teklif: "Şark", "garp", "şimal", "cenup" kelimelerinin yerine "doğu", "batı", "kuzey", "güney" kelimelerinin kullanılmasını teklif eder. Türklük için de şu öneri de bulunur: "Bizce "şimal" kelimesinin karşılığı olarak "kuz" gibi tek heceli bir kelime alınsaydı daha iyi olurdu" der. Bunun dışında da "kuzey-doğu", "kuzey-batı", "güney-doğu", "güney-batı" kelimelerinin kullanılmasını teklif eder. (ATSIZ, Türkçülere Üçüncü Teklif, 1950)

ç) Dördüncü Teklif: Türkçenin özellikleri içerisinde sıfatlar, isimlerden önce gelmektedir. (ERCİLASUN, 2015) Birinci Mehmet, İkinci Murat gibi tamlamalar doğrudur. Latin rakamları ise I. Murat, II. Mehmet şeklinde kullanımlar da doğrudur. Atsız'a göre "epey zamandan beri dilimize aykırı ve frenkperestlik neticesi olarak "Mehmed II", "Murad III" şekillerinde garibeler yazıldığını görüyoruz" diyerek eleştirir (ATSIZ, Türkçülere Dördüncü Teklif, 1950).

Sonuç

Bildirimizde 3 başlık altında incelemeye çalıştığımız Orkun dergisindeki milliyetçilik tartışmaları, H. Nihal Atsız önderliğinde ilerlemiştir. Milliyetçiliğin yayın organı olarak fikir ve düşünceler bu dergi üzerinden yürütülmüştür. Fikir yazıları, hikâye, şiir vb. türlerle Türkçülük ve Turancılık fikri gelecek nesillere aktarılmaya çalışılmıştır. Derginin devrin siyasi olaylarından uzak durduğu söylenemez. Dergideki yazılara bakıldığında Türkçülük aleyhindekilere çok sert hücum edildiği görülür. Bunun birinci nedeni şüphesiz ki kimliğin farkına varılmasıdır. I. Dünya Savaşı sonrası yeni bir devlet kurulmuş ve üzerinden çok geçmeden yeni bir savaş patlak vermiştir. Kim olduğunun farkına varılmasının ardından

varlığını devam ettirmek için düşmanların hücumlarına cevap verme gereksinimi doğmuştur. II. Dünya Savaşı sonrasında özellikle komünizm ve emperyalizm tüm dünyayı elde etme yarışına girmiştir. Bu karışık düzende Türk devletinin yaşayabilmesi ve varlığını sürdürmesi için Türkçülük ilk şart, Turancılık ise ikinci şart olarak görülür. Atsız ve arkadaşları Türk dünyasının birleşmesi için çaba harcamış ve değişen dünya düzeninde düşüncelerini değiştirmemiştir. Bu fikrin yaşaması için en önemli mesele gelecek nesillere aktarmadır. Bunun için en etkili yol; yazıdır. Gerek romanlarıyla gerek fikri yazılarıyla bu yolda emek harcamıştır. Son olarak ise büyük idealleri gerçekleştirecek kadroların kurulması ve yaşatılması için çaba harcanmıştır. Bizim bu tebliğimize konu olan Orkun mecmuası da zengin içeriği ve Türk milliyetçiliği, kültür hayatı için değerli bir hazinedir.

Kaynakça

- Akat, F. (1951). Yaralı Bozkurt. *Orkun*(52), S. 12.
- Atsız, H. N. (1950). Türkçülere Birinci Teklif. *Orkun*(2), S. 16.
- Atsız, H. N. (1950). Türkçülere Dördüncü Teklif. *Orkun*(5), S. 15.
- Atsız, H. N. (1950). Türkçülere İkinci Teklif. *Orkun*(3), S. 7.
- Atsız, H. N. (1950). Türkçülere Üçüncü Teklif. *Orkun*(4), S. 11.
- Doğan, E. (1996). Orkun Dergisinin Yazarlarına Ve Konularına Göre İndeksi. Elazığ.
- Ercilasun, A. B. (2015). *Türk Dili Tarihi*, Ankara: Akçağ.
- Günay, A. (1951). Dönüş. *Orkun*(62), S. 15-16.
- Karabulak, O. (2017, Aralık). Türk Milliyetçiliğinin Seyri 1931-1975. *Tarihin Çözeceği Dilemma: Atatürk, Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı*, S. 184.
- Kılıç, A. *Orkun*, S. 15-16.
- Kirişcioğlu, M. F. (2017). Atsız ve Türk Dili. *Atsız Armağanı 2*.
- Kitapçı, N. (1951). Bir Avuç Yiğit. *Orkun*(61), S. 7.
- Müftüoğlu, A. H. (1951). Üzümcü. *Orkun*(55), S. .8-9.
- Ozan, K. (Aralık 2017.). Türk Milliyetçiliğinin Seyri 1931-1975. *Tarihin Çözeceği Dilemma: Atatürk, Atsız Ve Türkçülüğün Yarım Asrı Süreli Yayınlarında*, S.184.
- Özer, A. R. (1951). Bir Şehidin Düşüncesi. *Orkun*(24), S. 10-16.
- Ruşenoğlu, N. A. (1951). Aşı. *Orkun*(64), S. 12-21.
- Sançar, N. *Orkun*(4), S. 14-15.
- Tarhan, N. (1950). İrtica Var! *Orkun*(26), S. 7.
- Ülküdaşlarla Başbaşa. *Orkun*(9), S. 16.

Extended Abstract

Hüseyin Nihal Atsız is one of the important names of Turkish novelism. In addition to this feature, his role in Turkish journalism is also very big. In her life, she studied at the French and German schools. He traveled around the world due to his father's business. His nationalist tendencies begin at the military school. In addition to his military service, perhaps the most important event directing him to write is the reading in İstanbul Darülfünun. His interest in literature attracted the attention of Mehmet Fuat Köprülü and in 1931 he started to work as his assistant. In these years, he started to produce the *Atsız Mecmua*. This magazine activity lasted only 17 points and was sent to Atsız, Anatolia. Despite all these incidents, Hüseyin Nihal Atsız continued his work. In 1933, this time, he appeared with the *Orhun* magazine. This adventure lasts 9 points and ends in 1934. Since then, Atsız has given a 10-year break to her journalistic activities. In 1943 she published her *Orhun* magazine again. This journal has 7 points. The main subject of the 1944-1945 Racism Turanism Case, which we examined in detail in our paper, is the arrests which started in 1944. *Orkun* magazine, which is the subject of our paper, started to be published in 1950. As a result of these arrests and proceedings which started in 1944, *Orkun* became the magazine where nationalist writers wrote articles about this case. There are names of those who were arrested at that time. Magazine activities continued with *Orkun* during 1950 and 1952. In 1962 and 1964, there were 29 issues under the name of *Orkun*. Finally, in 1964 and 1975, Hüseyin Nihal Atsız's longest magazine adventure was *Ötüken*. Looking at these journals, it can be seen that they continue with approximately ten-year intervals. The main reason for the closure of these magazines is the political conditions of the period. The importance of *Orkun* and Hüseyin Nihal Atsız's in the history of Turkish journalism is revealed here. Atsız and his friends became spokesperson of the nationalist section in the 1930s and 1970s. For this reason, the magazines that he issued were closed or closed. In the light of these data, Atsız and *Orkun* have taken part in the debates on language, culture and nationalism.

Language, culture, and nationalism are the main areas where debates are undoubtedly periodicals. *Orkun* emerged in the mid-twentieth century when nationalism debates took place frequently. Among the causes of these discussions it would not be wrong to say Turkey and world events. The magazine started out in 1950 when it started II. World War II, changing world structure and economic reasons. In Turkey until 1950, after which the government and has been effective in promoting the magazine from the new order. On the other hand,

innovations in literature have started. Looking at this general situation, we were obliged to reveal the position of Orkun magazine.

The first issue of Orkun magazine, which was published on 6 October 1950, published 68 issues. The financial burden of the magazine was taken over by İsmet Tümtürk. In the writing staff of the magazine, Hüseyin Nihal Atsız, Nejdet Sançar, Ali Püsküllüoğlu, M. Necati Sepetçioğlu etc. names. We tried to examine our paper under three main headings. First, we tried to reveal the position of Orkun magazine under the title of aya Nationalism.

Because Orkun is an idea magazine, it contains many articles about nationalism. We examined these writings in the sub-headings incel 1944-1945 Racism-Turanism “, Tart Atatürkism Debates arı, ılık Personality and Ideas. We see the events in 1944 as articles in Orkun magazine. The most important discussions of this period are the Kemalism. These debates among the nationalist section itself are moved to Orkun magazine. Among these names are Namik Kemal, Ziya Gokalp, Rıza Nur. The second part of our article ün Literary Writings in shows the literary side as well as the intellectual aspect of the journal. We examined the poems in the magazine in terms of theme in the subtitle of "poetry". The theme is mostly Turkishness and Turan's idea. There are 8 stories in the "Stories" section. These stories focus on Turkish consciousness. When we look at the "Theater" section, we see that you are given a small number of places in the magazine. Acquire last part "Articles About Languages". In this section, there are writings of Hüseyin Nihal Atsız. Atsız, as an academician, offers some suggestions on Turkish language. In these suggestions, it touches on some examples that are used incorrectly in Turkish and provides solutions. In these suggestions, it touches on some examples that are used incorrectly in Turkish and provides solutions.

As a result, Orkun magazine has an important place in the field of Turkish thought and literature between 1950 and 1952. In this journal, he wrote important pieces of literature. When we look at the general structure of the articles and poems in the magazine, it is seen that Turkishness and Turan ideas are emphasized. The main reason for this is the pressure of the two states that wanted to influence the world at the time and the struggle for existence in the face of this pressure. The main aim is to protect the Turkish identity in the struggle against this oppression, to remember and to transfer to the next generations.